

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi Z. Spółki z.o.o
siedzibą w O.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 799/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 8 listopada 2023 r.,

- 1. stwierdza, że przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 799/21 nastąpiła przewlekłość;**
- 2. zobowiązuje Sąd Apelacyjny w Krakowie do wyznaczenia terminu posiedzenia w sprawie III AUa 799/21 w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 2. przyznaje Z. spółce jawnej z siedzibą w O. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Z. spółki jawnej z siedzibą w O. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym;**

4. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Z. Spółka Jawna z siedzibą w O. (dalej: „skarżący”), działając przez profesjonalnego pełnomocnika - adwokata, na podstawie art. 2 ust. 1, art. 3 pkt 5, art. 5 ust. 2 i art. 12 ust. 3 i 4 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023 r., poz. 1725; dalej: „u.s.p.p.”) wniósł skargę na przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 799/21.

Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt: III AUa 799/21 zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie III Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;
2. nakazanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjęcie czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w terminie 1 miesiąca od rozpoznania niniejszej skargi;
3. przyznanie na rzecz Z. Spółka Jawna z siedzibą w O. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na zasadzie art. 12 ust. 4 z ustawy 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki kwoty 6.000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny w Krakowie po wpłynięciu apelacji podjął wyłącznie jedną czynność procesową, a to doręczył jej odpis stronom. Pisma w sprawie doręczenia apelacji zostały nadane 27 maja 2021 r. Dnia 16 czerwca 2021 r., wpłynęła odpowiedź pełnomocnika odwołującego

na apelację. Skarżący podniósł, że mimo upływu ponad 2 lat od dnia wniesienia apelacji. Sąd II instancji nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w tym nie wyznaczył terminu rozprawy. Wobec powyższego, w ocenie skarżącego nastąpiło rażące naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, gdyż postępowanie w tej sprawie trwa zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia. Skarżący podkreślił, że Sąd II instancji w niniejszej sprawie nie prowadzi do tej pory z urzędu postępowania dowodowego uzupełniającego, opiera się wyłącznie na dowodach zebranych przez Sąd I instancji, a zatem okres ponad 2 lat na rozpoznanie sprawy należy uznać za rażąco nadmierny.

Skarżący podniósł, że w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m. in. wielomiesięczna beczynność sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19). W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy przez Sąd Apelacyjny w Krakowie przekracza 2 lata. Długość tego okresu dowodzi zatem, że w sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania.

Skarżący podkreślił, że niniejsza sprawa ma dla niego szczególne znaczenie, gdyż jako płatnik składek, przez prawie 5 lat pozostaje w niepewności co do swoich praw i obowiązków wynikających z ubezpieczeń społecznych. Ponadto, należy wskazać, iż w przypadku odmiennego rozstrzygnięcia przez Sąd II instancji, aniżeli Sąd I instancji skarżący niniejszą skargą, będzie obowiązany do zapłaty na rzecz organu rentowego zaległych składek wraz z odsetkami za opóźnienie. Wysokość odsetek z uwagi na cały okres trwania sprawy może okazać się znaczna, a zatem odwołujący z uwagi na przewlekłość postępowania może ponieść szkodę majątkową. Taki stan rzeczy powoduje niepewność u odwołującego co do jego dalszego bytu prawnego i tym samym niebagatelny stres.

Ponadto skarżący podkreślił, że swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania.

W odpowiedzi na powyższe Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu Prezes Sądu Apelacyjnego wyjaśnił, że III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych boryka się z brakami kadrowymi (na koniec 2022 r. orzekło 6 sędziów), co przy stałym wpływie spraw, skutkuje rosnącymi zaległościami i wydłużającymi się terminami rozpoznawania spraw, które wynoszą obecnie ok. 36 miesięcy. W niniejszej sprawie 10 stycznia 2022 r. z uwagi na odejście z Wydziału dotychczasowego sędziego sprawozdawcy został wylosowany nowy sędzia. Nadto wskazał, że rozpoznawanie spraw odbywa się zgodnie z zasadą kolejności wpływu, co oznacza, że terminy rozpraw (lub posiedzeń niejawnych, na których rozpoznaje się apelacje) wyznaczane są w pierwszej kolejności dla spraw o „najstarszych” sygnaturach. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2514) wskazuje, że sprawy powinny być rozpoznawane z uwzględnieniem kolejności wpływu akt do Wydziału. Referaty poszczególnych sędziów orzekających w pełnym zakresie na dzień 20 lipca 2023 r. nadal przekraczały po 500 spraw. Zwiększenie liczby wyznaczonych spraw przez sędziów orzekających w III Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w Krakowie nie było i nadal nie jest możliwe, zaś zmiana tej sytuacji pozostaje poza możliwościami i kompetencjami Prezesa Sądu Apelacyjnego.

Prezes podkreślił, że mimo, że wskaźnik załatwienia przez sędziego orzekającego w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie spraw z kategorii AUa za 2022 r. był wyższy o 18% niż średnia krajowa, to wynikająca z wieloletnich (niezawinionych ze strony sądu) braków kadrowych najwyższa w kraju pozostałość spraw na liczbę obsadzanych etatów, obiektywnie nie pozwalała na szybsze rozpoznanie, również niniejszej sprawy.

Brak rozpoznania rozprawy nie wynika więc z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu Apelacyjnego, Przewodniczącego Wydziału, czy sędziów, lecz jest rezultatem braku takich

warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych, które umożliwiałyby szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jakie wpływają do Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 u.s.p.p., strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Ustawodawca w ustawie o skardze na przewlekłość nie określił wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Niemniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21 oraz z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22).

Podnosi się przy tym, że ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, nie powinna ograniczać się wyłącznie do upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, lecz powinna być wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidującymi zachowanie określonych procedur (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 maja 2005 r., II S 26/05).

Oceniając, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy zatem brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 ust. 2 u.s.p.p., zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, a także uwzględnić łączny dotychczasowy

czas postępowania, od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejski Trybunał Praw Człowieka, wskazując, że przy ocenie, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, powinna następować w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie *Wojnowicz przeciwko Polsce*; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie *Dewicka przeciwko Polsce*; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie *Sobczyk przeciwko Polsce*; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie *Jedamski przeciwko Polsce*; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie *W.M. przeciwko Polsce*; zob. też M.A. Nowicki, *Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się zarówno indywidualizowany charakter oceny (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21; z 14 września 2022 r., I NSP 251/22; z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22), jak i okoliczność, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Najwyższy stwierdził, że podniesiony w skardze zarzut przewlekłości postępowania toczącego się prze Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. III AUa 799/21 jest uzasadniony.

Z badania akt przedmiotowej sprawy wynika, że postępowanie apelacyjne o sygn. III AUa 799/21 zostało zainicjowane apelacją skarżącego od wyroku

Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie o sygn. akt VII U 315/20. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym 21 maja 2021 r., dokonano przydziału, następnie doręczono apelację (pismo odebrane: przez zainteresowanego 7 czerwca 2021 r., pełnomocnika odwołującego się – 31 maja 2021 r.). Odpowiedź na apelację została nadana przez pełnomocnika skarżącego 10 czerwca 2021 r. Z uwagi na zmianę referenta 10 stycznia 2022 r. dokonano ponownego przydziału sprawy referentowi. Od momentu wpływu akt tej sprawy wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego w Krakowie do chwili wniesienia rozpoznawanej skargi na przewlekłość postępowania minęło 26 miesięcy, a w sprawie nadal nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej. Jedyne czynności podjęte w tym okresie przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie polegały zaś wyłącznie na przeprowadzeniu losowania sędziego referenta oraz doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnikowi skarżącego oraz zainteresowanemu. Sąd nadal nie doręczył odpowiedzi na apelację zainteresowanemu.

Jak słusznie podkreślił pełnomocnik skarżącego, strony nie wnosiły o przeprowadzenie postępowania dowodowego przed Sądem II instancji. Sprawa nie jest skomplikowana, postępowanie z odwołania od decyzji ZUS toczy się łącznie ponad 5 lat, a jej wynik ma istotne znaczenie dla skarżącego.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe okoliczności uzasadniają stwierdzenie, że sporne postępowanie apelacyjne o sygn. III AUa 799/21 toczyło się dłużej, niż to jest konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a tym samym że w postępowaniu objętym skargą nie dochowano wynikających z wyżej powołanego orzecznictwa standardów rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Sąd Najwyższy nie stwierdził natomiast żadnych okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić liczącą ponad 2 lata zwłokę w rozpoznaniu sprawy o sygn. III AUa 799/22.

Sąd Najwyższy podkreśla także, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie braki kadrowe, nie uzasadniają zaistniałej zwłoki w rozpoznaniu spornego postępowania apelacyjnego. Obowiązkiem Państwa jest bowiem zapewnienie takiego sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości,

aby rozstrzygnięcie sprawy nie trwało dłużej niż to jest konieczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie (zob. M. Mrowicki, *Przewlekłość postępowania i jej systemowy charakter w Polsce. Glosa do wyroku ETPC z 7 lipca 2015 r., nr: 72287/10, 13927/11 i 46187/11*, LEX/el. 2016, s. 7). Odpowiedzialność za przewlekłe prowadzenie postępowania spoczywa na Państwie, nawet wówczas, gdy nie sposób odpowiedzialności za taki stan rzeczy przypisać - jak ma to miejsce w niniejszej sprawie - konkretnemu sędziemu kierującemu postępowaniem, czy sędziemu pełniącemu obowiązki administracyjne w zakresie organizacji pracy sądu lub wydziału. Duży napływ spraw, jak również ograniczona ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie może przecież usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2022 r. I NSP 35/22). Przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wynika bowiem z systemowej wadliwości organizacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Uwzględniając skargę, zgodnie z art. 12 ust. 4 i ust. 5 pkt 1 u.s.p.p., Sąd Najwyższy przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej sumę pieniężną w kwocie 2000 zł, oddalając żądanie w pozostałym zakresie.

Przyjmuje się, że „odpowiednia suma pieniężna” w rozumieniu art. 12 ust. 4 u.s.p.p. stanowi sankcję dla Państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Przy czym wysokość tej sumy pieniężnej musi być proporcjonalna do wielkości zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21) i mieścić się w granicach od 2000 do 20 000 zł. Jednocześnie kwota zasądzana na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. musi obejmować kwotę nie mniejszą niż 500 zł za każdy rok

dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania.

Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (Postanowienie Sądu Najwyższego - z dnia 16 marca 2022 r., I NSP 35/22). Określając wymiar przyznanej Skarżącej sumy pieniężnej, Sąd Najwyższy miał na uwadze, że w badanej sprawie przewlekłość postępowania wystąpiła na jednym z jego etapów, tj. w postępowaniu apelacyjnym, i trwała ponad 2 lata (licząc od momentu wszczęcia postępowania apelacyjnego do momentu złożenia niniejszej skargi na przewlekłość). Jednocześnie nie ulega wątpliwości, że w rozpoznawanym przypadku nie była ona spowodowana ani materią sprawy, ani jej zawartością, ani obstrukcyjnym zachowaniem skarżącej. Jest również niewątpliwe, że sprawa, której dotyczy skarga na przewlekłość, miała istotne znaczenie dla skarżącej choćby z uwagi tylko na jej charakter. Przedmiotem postępowania było bowiem rozstrzygnięcie kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy wykonanej przez zainteresowanego ponad 5 lat temu, a w konsekwencji niekorzystne dla skarżącej orzeczenie może skutkować koniecznością uiszczenia należności wraz z odsetkami za cały ten okres. Ustalając wysokość sumy pieniężnej z tytułu przewlekłości postępowania sądowego Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, a także to, że skarżący w uzasadnieniu wywiedzionej skargi nie rozwinął kwestii dotyczącej wysokości żądanej sumy pieniężnej.

Nadto wskazać należy, że apelacja ZUS nie została rozpoznana, zatem skarżąca nadal oczekuje na wyrok Sądu II instancji.

Zgodnie natomiast z art. 12 ust. 3 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie

przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Wobec tego, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 799/21 dotychczas nie został wyznaczony termin rozpoznania apelacji, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964) Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Mając na względzie dyspozycję art. 98 § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy zasądził odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od kwoty 240 złotych za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu postanowienia Sądu Najwyższego do dnia zapłaty.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ał]